

ÎNCHEIERE

15 ianuarie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Tamara Chișca-Doneva
Nina Vascan
Sveatoslav Moldovan

examinând admisibilitatea recursului depus de Întovărășirea Pomilegumicolă „Poiana Nouă”, reprezentată de Aliona Roșca,

în cauza de contencios administrativ intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Întovărășirea Pomilegumicolă „Poiana Nouă” împotriva Guvernului Republicii Moldova, persoane terțe Societatea pe Acțiuni „Furnizarea Energiei Electrice Nord” și Agenția Relații Funciare și Cadastru cu privire la contestarea actului administrativ normativ și acordarea despăgubirilor pentru prejudiciile cauzate,

împotriva hotărârii din 04 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a respins acțiunea depusă de Întovărășirea Pomilegumicolă „Poiana Nouă”,

constată:

La 29 ianuarie 2019, Întovărășirea Pomilegumicolă „Poiana Nouă” (în continuare ÎP „Poiana Nouă”) a depus cerere de chemare în judecată în procedura contenciosului administrativ împotriva Guvernului Republicii Moldova, intervenient accesoriu Societatea pe Acțiuni „Furnizarea Energiei Electrice Nord” (în continuare SA „Furnizarea Energiei Electrice Nord”) cu privire la contestarea actului administrativ normativ și repararea prejudiciilor cauzate.

În motivarea acțiunii a invocat că, potrivit pct. 19 lit. c) din Regulamentul cu privire la evaluarea bunurilor imobile în scopul impozitării, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1303 din 24 noiembrie 2004, se disting următoarele tipuri de bunuri imobile: bunurile imobile cu destinație agricolă, la care sunt atribuite terenurile agricole și construcțiile amplasate pe ele și folosite în activitatea economică, plantațiile perene, loturile întovărășirilor pomicole și construcțiile amplasate pe ele, grădinile din extravilan.

Textul „și construcțiile amplasate pe ele” contravine actelor normative de același nivel și de nivel superior, și anume: art. 4 din Legea cu privire la locuințe nr. 75 din 30 aprilie 2015; art. 3 și 7 din Legea cu privire la recensământul populației și al locuințelor din Republica Moldova în anul 2014 nr. 90 din 26 aprilie 2012; art. 287¹, art. 287² alin. (1), art. 287³ alin. (1) din Codul fiscal; Legii nr. 5 din 08 februarie 2018; Hotărârii Guvernului cu privire la întovărășirile

pomicole nr. 629 din 13 noiembrie 1991, inclusiv pct. 6 din Hotărâre și pct. 10 din Anexa nr. 1 la Hotărârea Guvernului privind dreptul de a construi case pe loturile pomicole; art. 30 din Codul civil.

Norma contestată în redacția expusă atribuie la categoria bunurilor imobile cu destinație agricolă toate construcțiile amplasate pe loturile întovărășirilor pomicole, indiferent de modul lor de folosință, ceea ce contravine legii și încalcă drepturile sale și ale proprietarilor de vile din zona ei.

Prevederea contestată atribuie casele de vacanță și casele de locuit individuale de pe loturile pomicole la categoria bunurilor imobile cu destinație agricolă, contrar statutului de locuință al acestor construcții stabilit expres în legile adoptate de Parlament.

Această normă produce modificări în comportamentul economic și social al contribuabilului, deoarece îl obligă să plătească mai mult decât datorează în mod legal, încălcând astfel, principiul cu privire la caracterul de ordine publică a legislației fiscale.

ÎP „Poiana Nouă” a solicitat instanței de judecată declararea ca fiind ilegal și nul textul „și construcțiile amplasate pe ele”, de după cuvintele „loturile întovărășirilor pomicole” din pct. 19 lit. c) din Regulamentul cu privire la evaluarea bunurilor imobile în scopul impozitării, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1303 din 24 noiembrie 2004; încasarea în mod solidar în beneficiul său a despăgubirii în mărime de 145 847,53 de lei.

Prin încheierea din 07 februarie 2019 a Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani s-a refuzat ÎP „Poiana Nouă” în primirea cererii de chemare în judecată, în temeiul articolului 4 lit. c) din Legea contenciosului administrativ și articolului 169 alin.(1) lit. a) din Codul de procedură civilă (f.d. 103-104).

Prin decizia din 11 aprilie 2019 a Curții de Apel Chișinău s-a anulat încheierea din 07 februarie 2019 a Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani și s-a restituit cauza spre judecare în Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani (f.d. 138-143).

Prin încheierea din 18 mai 2019 a Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani s-a transmis Curții de Apel Chișinău, pentru examinare în fond, cererea de chemare în judecată depusă de ÎP „Poiana Nouă” (f.d. 146-147).

Prin încheierea protocolară din 08 iulie 2019 a Curții de Apel Chișinău s-a atras în proces ca terță persoană Agenția Relații Funciare și Cadastru (f.d. 169-170).

La 28 octombrie 2019, ÎP „Poiana Nouă”, reprezentată de Aliona Roșca a depus cerere de completare a temeiurilor acțiunii (f.d. 192-196, 208-209).

În argumentarea cererii a indicat că, legea prevede expres că actele normative pot face obiect de verificare constituțională și, după caz, pot fi supuse controlului legalității.

Curtea Constituțională a statuat prin deciziile nr. 1 din 14 iulie 2011, nr. 7 din 30 decembrie 2011, nr. 13 din 08 octombrie 2013 că, prevederile hotărârilor Guvernului adoptate pentru executarea legilor care nu sunt contestate nu constituie domeniul jurisdicției constituționale, fiind susceptibile de controlul legalității care ține de competența instanțelor de drept comun.

După cum este notat în preambulul Hotărârii Guvernului nr. 1303 din 24 noiembrie 2004, Regulamentul a fost adoptat în scopul realizării Legii cu privire la activitatea de evaluare nr. 989 din 18 aprilie 2002.

În speță, nu este contestată legea pentru executarea căreia a fost adoptată Hotărârea de Guvern.

Prin urmare, Hotărârea Guvernului nr. 1303 din 24 noiembrie 2004 este susceptibilă de controlul legalității în instanța de contencios administrativ, dar nu în instanța de jurisdicție constituțională.

Decizia de inadmisibilitate a Curții Constituționale nr. 22 din 29 martie 2018 nu se poate opune dreptului de contestare a legalității în parte a Hotărârii Guvernului nr. 1303 din 24 noiembrie 2004. Or, prin această decizie Curtea Constituțională a examinat doar chestiunea admisibilității cererii depuse de o altă persoană pe temeuri de încălcare a art. 127 alin. (2) și art. 16 din Constituție, fără coroborare cu vreo altă prevedere din Constituție care garantează drepturi fundamentale.

Aceste temeuri sunt total diferite de motivele de legalitate invocate în prezenta acțiune.

Mai mult, prin încheierea nr. 3r-170/19 din 11 aprilie 2019, Curtea de Apel Chișinău a confirmat că prezenta acțiune ține de competența instanței de contencios administrativ și este supusă controlului legalității.

Prin pct. 1, pct. 7, pct. 11 subpct. 5, pct. 13 subpct. 4 al Anexei nr. 1 la Hotărârea Guvernului nr. 629 din 13 noiembrie 1991, a fost garantat expres membrilor întovărășilor pomicole dreptul de a construi case capitale, conform proiectelor și autorizațiilor de construcție.

Punctul 3 din aceeași Hotărâre stabilește obligația de plată a impozitului membrilor întovărășirilor pomicole în calitatea lor de posesori de construcții capitale.

Prin pct. 6 din Hotărâre, Guvernul a asimilat întovărășirile pomicole cu centrele populate, indicând că „întovărășirile pomicole achită plata pentru consumul de energie electrică în organizațiile de aprovizionare cu energie conform tarifelor în vigoare, stabilite pentru centrele populate”.

Conform art. 7 din Legea privind prețul normativ și modul de vânzare-cumpărare a pământului nr. 1308 din 25 iulie 1997, statul a prevăzut persoanelor fizice care dețin lotul pomicol dreptul de a privatiza acest teren.

Ca urmare, întovărășirile pomicole au pierdut orice drept de posesie și gestiune asupra loturilor pomicole repartizate persoanelor fizice, acestea fiind privatizate sau pasibile de privatizat de posesorii lor.

Loturile repartizate din terenurile atribuite întovărășirilor pomicole aparțin cu drept de proprietate privată, fie sunt pasibile de privatizat de către posesorii lor – persoane fizice.

Din momentul constituirii până în prezent, existența și activitatea întovărășirilor pomicole se reduce exclusiv la deservirea și asigurarea proprietarilor de case de vacanță și de loturi cu servicii comunale, inclusiv pin încheierea de contracte cu operatorii serviciilor.

Potrivit datelor publicate, în zonele geografice ale întovărășirilor pomicole se află mai mult de 100 000 de deținători de terenuri și case de locuit. Aceste case sunt indicate în registrul bunurilor imobile ca fiind căsuțe de vacanță, case sezoniere și în unele cazuri sunt înregistrate ca fiind case de locuit individuale. Persoanele fizice folosesc aceste case în calitate de locuințe și reședințe secundare, întrucât satisfac cerințele lor de trai și corespund exigențelor minime pentru locuințe.

Legislația în vigoare definește casa de vacanță și casa de locuit individuală ca fiind locuințe, adică construcții cu destinație locativă. În acest sens, Titlul VII din Codul fiscal include expres casele de vacanță la categoria bunurilor imobiliare cu destinație locativă, care constituie obiect al impunerii cu impozit pe avere.

Casele de vacanță din cadrul întovărășirilor pomicole au fost evaluate de autoritățile statului ținând cont de natura și destinația lor locativă, potrivit aceluiași criterii și coeficienți utilizați în evaluarea caselor de locuit individuale cu teren aferent situate în zonele rezidențiale de odihnă și recreere, nefiind comparate cu grajduri, hambare și ferme agricole.

Potrivit deciziei Consiliului satului Pârta nr. 5/1 din 01 aprilie 2010, proprietarii caselor de vacanță din cadrul ÎP „Poiana Nouă” achită de-a lungul anilor cotele de impozit corespunzătoare bunurilor imobile cu destinație locativă. Impozitul pentru grajd sau hambar ar fi incomparabil mai mic decât cel pretins și achitat în prezent pentru casele de vacanță.

Articolul 4 din Legea cu privire la locuințe nr. 75 din 30 aprilie 2015, art. 3 și 7 din Legea cu privire la recensământul populației și al locuințelor din Republica Moldova în anul 2014 nr. 90 din 26 aprilie 2012 atribuie casei de vacanță statutul de locuință și reședință secundară.

Punctul 112¹ din Regulamentul privind eliberarea actelor de identitate și evidența locuitorilor Republicii Moldova, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 125 din 18 februarie 2013, în redacția Hotărârii Guvernului nr. 872 din 31 octombrie 2017, prevede dreptul de înregistrare a vizei de reședință în casa de vacanță.

În cadrul alegerilor parlamentare din 2014 și a celor prezidențiale din 2016 întovărășirile pomicole și locuitorii lor au fost incluși în circumscriptiile și, respectiv, în listele electorale.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reținut în cauza Demades c. Turciei, hotărârea din 31 iulie 2003, că noțiunea de „domiciliu” include și reședința secundară, recunoscând expres dreptul persoanei de a-și avea reședința secundară în casa de vacanță.

Prin Legea nr. 5 din 08 februarie 2018 și prin notele de fundamentare și rapoartele emise cu referire la această lege, legislatorul, executivul, președinția republicii au recunoscut că pe loturile repartizate întovărășirilor pomicole, care aparțin cu drept de proprietate privată sau sunt pasibile de privatizat de persoanele fizice, sunt amplasate construcții capitale care dispun de infrastructura necesară traiului (energie electrică, linii de telecomunicații, drumuri, rețele de apă potabilă și gaze naturale, deservire cu transport auto) și în ele locuiesc permanent sau sezonier proprietarii lor.

Prin urmare, Hotărârea de Guvern nr. 1303 din 24 noiembrie 2004, în partea în care enumeră construcțiile de pe loturile întovărășirilor pomicole la categoria bunurilor agricole fără a ține cont că pe aceste loturi se află case de vacanță care prin natura lor sunt locuințe și respectiv au destinație locativă, este contrară prevederilor legilor cu forță juridică superioară.

Aceste norme ale Guvernului sunt folosite de Serviciul Fiscal de Stat, de SA „Furnizarea Energiei Electrice Nord” și de unii judecători cu prioritate față de actele normative sus-citate, fapt ce contravine principiilor respectării dreptului de proprietate, legalității, ierarhiei actelor normative.

Prevederile regulamentare contestate nu corespund criteriului „clarității legii”, pentru că în baza lor Serviciul Fiscal de Stat a publicat explicații confuze, după care furnizorii de energie electrică și instanțele judecătorești au aplicat tratamente diferite, discriminatorii în raport cu întovărășirile pomicole și posesorii caselor de vacanță.

Până în anul 2017, SA „Furnizarea Energiei Electrice Nord” și predecesorii săi au livrat întovărășirilor pomicole energia electrică la cota zero prevăzută de art. 104 lit. b) din Codul fiscal, ținând cont de destinația locativă a caselor de vacanță.

Din 2017 până în prezent SA „Furnizarea Energiei Electrice Nord” impune întovărășirilor pomicole și proprietarilor caselor de vacanță obligația de plată a TVA la cota de 20%.

SA „Furnizarea Energiei Electrice Nord” face referire la Hotărârea Guvernului nr. 1303 din 24 noiembrie 2004 și că, destinația caselor de vacanță și a caselor individuale de locuit de pe loturile întovărășirilor pomicole este agricolă, dar nu locativă și, respectiv, nu sunt întrunite condițiile prevăzute de art. 104 lit. b) din Codul fiscal pentru a beneficia de scutirea de TVA.

Al doilea furnizor – ÎCS „Gas Natural Fenosa Furnizare Energie” SRL a livrat și continuă să livreze întovărășirilor pomicole din zona sa și membrilor lor energia electrică cu scutirea de TVA, în baza art. 104 lit. b) din Codul fiscal.

ÎCS „Gas Natural Fenosa Furnizare Energie” SRL motivează acțiunile sale prin faptul că acestor livrări li se aplică facilitatea fiscală pentru că potrivit Legii cu privire la locuințe nr. 75 din 30 aprilie 2015 și prin scopul și destinația sa, casa de vacanță este și ea locuință, fiind pe poziție de egalitate cu noțiunea de casă de locuit individuală și parte componentă notorie pentru viața cotidiană de familie.

Serviciul Fiscal de Stat a fost inițiatorul acestei discriminări indicând în actul de control fiscal nr. 5-678433 din 12 septembrie 2016 obligația SA „Furnizarea Energiei Electrice Nord” de aplicare a cotei TVA de 20% livrărilor efectuate în adresa întovărășirilor pomicole.

Serviciul Fiscal de Stat și-a motivat decizia prin faptul că facilitatea prevăzută de art. 104 lit. b) din Codul fiscal poate fi aplicată doar dacă în extrasul din registrul bunurilor imobile este indicată destinația locativă a bunului, iar în cazul lipsei ei casa de vacanță va fi considerată bun cu destinație agricolă potrivit Hotărârii Guvernului nr. 1303 din 24 noiembrie 2004.

La efectuarea mențiunilor în registrul bunurilor imobile expresia „destinație locativă” niciodată nu se indică în raport cu construcțiile.

Potrivit Anexei 5 la Instrucțiunea cu privire la înregistrarea bunurilor imobile și a drepturilor asupra lor, aprobată de Agenția Relații Funciare și Cadastru cu nr. 112 în 22 iunie 2005, pentru construcții se indică unul din următoarele moduri de folosință: casă de locuit individuală, bloc locativ, căsuță de vacanță, clădire de producere, clădire administrativă, construcție agricolă, construcție comercială, construcție de cultură, construcție de învățământ și educație, construcție sportivă, construcție de turism, etc.

Potrivit aceleiași instrucțiuni, denumirea modului de folosință „locativă” este indicată doar pentru încăperile izolate, adică pentru apartamente și camere în cămin.

Neanularea prevederilor contestate din Hotărârea Guvernului nr. 1303 din 24 noiembrie 2004 va genera situații discriminatorii, iar întovărășirile pomicole din

zonele de nord și est ale țării s-au pomenit cu pretenții și acțiuni judiciare, iar în unele cazuri și cu hotărâri judecătorești de încasare a cotei TVA de 20% pentru livrările efectuate anterior, pe parcursul termenului de 3 ani de prescripție extinctivă, precum și cu facturi lunare de plată a TVA de 20% pentru livrările succesive actuale.

Până în prezent o singură autoritate – Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică (ANRE) a recunoscut că, potrivit normelor Codului civil, Codului fiscal, Legii cu privire la locuințe, căsuțele de vacanță amplasate în zonele întovărășirilor pomicole sunt locuințe, au destinație locativă și posesorii lor sunt consumatori casnici.

ANRE a confirmat că există o situație de aplicare neuniformă a legii și că sunt supuși unui regim diferit, discriminatoriu consumatorii casnici din cadrul întovărășirilor pomicole alimentate cu energie de SA „Furnizarea Energiei Electrice Nord”.

În același timp, ANRE a declarat că nu are competențe de a stabili și aplica uniform politicile fiscale și a remis problema spre examinare Parlamentului, Guvernului, Ministerului Finanțelor.

Potrivit ANRE, Ministerul Finanțelor a declarat că va ține cont de această situație la elaborarea politicii fiscale în viitor, iar alte autorități nu au dat răspuns.

În sensul legislației în vigoare destinația și modul de folosință al construcțiilor este declarat de proprietar și se confirmă prin autorizațiile de construire eliberate de administrația publică locală. Schimbarea modului de folosință (destinației) construcției poate fi făcută de asemenea doar de către proprietar.

La cererea proprietarilor, autoritățile publice locale au eliberat autorizații de construire a caselor de vacanță și a caselor de locuit individuale pe loturile pomicole, dovadă fiind înregistrările corespunzătoare în registrul bunurilor imobile. Proprietarii acestor case nu au solicitat schimbarea destinației/modului de folosință din „case de vacanță” și din „case de locuit individuale” în „construcții agricole”.

Prin urmare, Hotărârea Guvernului nr. 1303 din 24 noiembrie 2004, în partea atribuirii caselor de vacanță la construcțiile cu destinație agricolă contravine voinței proprietarului, încalcă legea și situația juridică reală și este pasibilă de anulat.

Având în vedere că Hotărârea Guvernului a generat această situație ilegală și discriminatorie de majorare a prețului energiei electrice și de încasare ilegală a cotei TVA de 20%, urmează a-i fi achitată despăgubirea în sumă de 145 847,53 de lei.

ÎP „Poiana Nouă”, reprezentată de Aliona Roșca, a solicitat instanței de judecată admiterea acțiunii, a declara ilegal și nul textul „și construcțiile amplasate pe ele”, de după cuvintele „loturile întovărășirilor pomicole” din pct. 19 lit. c) din Regulamentul cu privire la evaluarea bunurilor imobile în scopul impozitării aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1303 din 24 noiembrie 2004; a încasa în mod solidar de la Guvernul Republicii Moldova și SA „Furnizarea Energiei Electrice Nord” despăgubirea în mărime de 145 847,53 de lei.

Prin hotărârea din 04 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău s-a respins acțiunea depusă de ÎP „Poiana Nouă” (f.d. 218, 219-223 recto-verso).

În motivarea soluției prima instanță a reținut că, actul normativ al cărui anulare parțială se solicită nu are ca obiect de reglementare relațiile dintre

consumatorul și furnizorul de energie electrică, relațiile date fiind guvernate de ale norme de drept.

Temeiul pentru care se solicită anularea sintagmei „și construcțiile amplasate pe ele” din pct. 19 lit. c) din Hotărârea Guvernului nr. 1303 din 24 noiembrie 2004, de fapt, ține de aplicarea normelor Codului fiscal și de modalitatea de aplicare a TVA la cota de 20% sau 0%.

Faptul că unele persoane terțe au utilizat pct. 19 lit. c) din Hotărârea Guvernului nr. 1303 din 24 noiembrie 2004 la reglementarea altor relații civile, decât cele ce țin de modul de evaluare a bunurilor imobile în scopul impozitării, ține de corectitudinea de interpretare și aplicare a legislației de către aceste persoane și nu constituie temei legal de nulitate.

Circumstanțele expuse de ÎP „Poiana Nouă” în privința relațiilor de furnizare a energiei electrice sunt reglementate prin Regulamentul pentru furnizarea și utilizarea energiei electrice, aprobat prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 393 din 15 decembrie 2010.

La 15 noiembrie 2019, ÎP „Poiana Nouă”, reprezentată de Aliona Roșca a depus la Curtea de Apel Chișinău recurs împotriva hotărârii din 04 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea hotărârii recurate și emiterea unei decizii noi, prin care să fie admisă acțiunea în sensul formulat (f.d. 226).

La 23 decembrie 2019, ÎP „Poiana Nouă”, reprezentată de Aliona Roșca a depus la Curtea Supremă de Justiție motivarea recursului împotriva hotărârii din 04 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău.

Argumentele motivării recursului se rezumă la faptul că, instanța de judecată trebuia să aplice art. 5 alin. (1) și art. 65 alin. (1) din Legea privind actele normative ale Guvernului și ale altor autorități ale administrației publice centrale nr. 317 din 18 iulie 2003 în vigoare în perioada 03 octombrie 2003 – 12 iulie 2018.

Curtea de Apel Chișinău trebuia să constate că, normele primare ale Legii cu privire la activitatea de evaluare nr. 989-XV din 18 aprilie 2002, în temeiul căreia a fost elaborat Regulamentul contestat, nu conține clasificarea bunurilor imobile. Nu există nicio normă primară care să atribuie căsuțele de vacanță de pe loturile întovărășirilor pomicole la categoria bunurilor imobile cu destinație agricolă.

Introducerea sintagmei „construcțiile de pe loturile pomicole constituie bunuri imobile cu destinație agricolă” în pct. 19 lit. c) din Regulamentul cu privire la evaluarea bunurilor imobile în scopul impozitării, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1303 din 24 noiembrie 2004 constituie o depășire a atribuțiilor. Or, pe aceste loturi pomicole se află case de vacanță, care prin natura sa și conform legislației sunt locuințe și au destinație locativă.

Această prevedere contravine însăși scopului și principiilor guvernate de Hotărârea Guvernului nr. 1303 din 24 noiembrie 2004.

Instanța de judecată a interpretat eronat Legea cu privire la activitatea de evaluare nr. 989-XV din 18 aprilie 2002, în temeiul căreia a fost elaborat Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1303 din 24 noiembrie 2004.

Concluziile Curții de Apel Chișinău că „...la evaluarea bunurilor imobile în scopul impozitării, casele de vacanță pot fi atribuite la categoria bunurilor cu destinație agricolă, care poate fi diferită de destinația și modul de folosință real utilizat de proprietar, precum și faptul atribuirii casei de vacanță la categoria bunurilor imobile este importantă doar pentru evaluarea bunurilor imobile în scopul impozitării, și nicidecum nu stabilește categoria la care se atribuie casele de

vacanță în relațiile civile dintre consumatorul și furnizorul de energie electrică...” contravin art. 5 alin. (1) din Legea nr. 317 din 18 iulie 2003 și prevederilor art. 26 alin. (1) din Legea nr. 989 din 18 aprilie 2002.

Judecând cauza instanța nu a ținut cont de faptul că, în art. 280, 287¹-287³ din Codul fiscal legiuitorul a reglementat impozitele pe bunurile imobiliare și pe avere, precum și evaluarea bunurilor imobiliare în scopul impozitării, căsuțele de vacanță fiind incluse în aceeași categorie cu bunurile imobiliare cu destinație locativă cu aceleași cote.

În articolul 280 alin. (2) din Codul fiscal, legislatorul a stabilit expres o categorie și cote diferite ale impozitului pe bunurile imobiliare pentru terenurile agricole și construcțiile amplasate pe ele.

Instanța de judecată, examinând pretențiile în despăgubire, nu a aplicat, dar trebuia să aplice art. 1404 alin. (1) și (4) din Codul civil în coroborare cu art. 25 alin. (3) din Legea contenciosului administrativ.

A menționat că și-a exercitat în termen dreptul procedural de a contesta cu recurs hotărârea din 04 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, deoarece recursul a fost depus la 15 noiembrie 2019.

Hotărârea motivată a Curții de Apel Chișinău i-a fost notificată după 25 noiembrie 2019, iar motivarea recursului a fost depusă la Curtea Supremă de Justiție la 23 decembrie 2019, fapt prin ce a respectat termenul de 30 de zile de la notificare, prevăzut de art. 245 alin. (2) din Codul administrativ.

ÎP „Poiana Nouă”, reprezentată de Aliona Roșca a solicitat Curții Supreme de Justiție casarea hotărârii din 04 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău și emiterea unei hotărâri noi, prin care să fie admisă acțiunea depusă de ÎP „Poiana Nouă”.

La 14 ianuarie 2019, ÎP „Poiana Nouă”, reprezentată de Aliona Roșca a depus la Curtea Supremă de Justiție recurs suplimentar, argumentele căruia se rezumă la faptul că, prima instanță în mod eronat a expediat copia hotărârii prin corespondență poștală pe numele destinatarului ÎP „Poiana Nouă”. Or, prin prisma art. 98 alin. (2) din Codul administrativ, Curtea de Apel Chișinău trebuia să indice în calitate de destinatar pe Aliona Roșca.

Drept urmare, la 20 noiembrie 2019, hotărârea Curții de Apel Chișinău a fost notificată unui alt locuitor al ÎP „Poiana Nouă” – Marina Trifonova, care nu deține împuterniciri de reprezentare în acest proces.

Dacă prima instanță ar fi indicat-o în calitate de destinatar, în mod evident ca ar fi fost prima persoană căreia oficiul poștal i-ar fi înmănat hotărârea.

A declarat că hotărârea din 04 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău i-a fost notificată în 25 noiembrie 2019 de către persoana terță Marina Trifonov.

Respectiv, motivarea recursului a fost depusă în termen de 30 de zile de la notificarea corespunzătoare a sa ca reprezentant al ÎP „Poiana Nouă”.

În situația în care instanța de recurs nu va accepta argumentele, a solicitat în temeiul art. 65 din Codul administrativ, repunerea în termenul de depunere a motivării recursului.

Or, ÎP „Poiana Nouă”, prin reprezentanții săi împuterniciți, din motive independente de voința lor, nu au putut respecta termenul de 30 de zile calculat din 20 noiembrie 2019, întrucât în această zi nu li s-a notificat hotărârea, nici nu au cunoscut data recepționării ei de către un alt locuitor al ÎP „Poiana Nouă”.

Examinând cererea cu privire la repunerea în termen a recursului și admisibilitatea recursului depus de ÎP „Poiana Nouă”, reprezentată de Aliona Roșca, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, cererea cu privire la repunerea în termen urmează a fi respinsă, iar recursul declarat inadmisibil, din următoarele motive.

Conform articolului 245 din Codul administrativ, (1) recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Instanța de apel transmite neîntârziat Curții Supreme de Justiție recursul împreună cu dosarul judiciar. (2) Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Potrivit articolului 246 alin. (1) și (2) lit. e) din Cod administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă este inadmisibil, recursul se declară ca atare printr-o încheiere. Recursul se declară inadmisibil în special când motivarea recursului nu a fost depusă sau a fost depusă după expirarea termenului prevăzut la art. 245 alin. (2).

Conform articolului 65 alin. (1) din Codul administrativ, dacă o persoană, din motive independente de voința ei, nu a putut respecta un termen legal, atunci, la cerere, ea poate fi repusă în termen. Culpă unui reprezentant legal sau împuternicit se atribuie reprezentatului.

Alineatul (2) al aceluiași articol stipulează că, cererea de repunere în termen se depune în termen de 15 zile de la înlăturarea impedimentului. La cerere se anexează probele care confirmă faptele pe care aceasta se întemeiază și, suplimentar, se recuperează acțiunile omise.

Din materialele dosarului rezultă că, hotărârea din 04 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău a fost pronunțată public la 04 noiembrie 2019, în prezența reprezentantului ÎP „Poiana Nouă”, Aliona Roșca (f.d. 216-217, 218).

Prin scrisoarea de însoțire nr. 3-121/19//027152-02062019) se atestă *indutabilis* că, la 18 noiembrie 2019, copia hotărârii motivate din 04 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău a fost expediată în adresa participanților la proces, inclusiv ÎP „Poiana Nouă” la adresa indicată de acesta (f.d. 224).

Avizul de recepție DS2035852547AS (f.d. 231) atestă că, hotărârea motivată din 04 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău a fost notificată ÎP „Poiana Nouă”, contra semnătură olografă, la 20 noiembrie 2019.

La capitolul dat completul notează că, prin prisma articolului 97 alin.(3) lit. c) din Codul administrativ, autoritatea publică poate notifica prin poștă cu scrisoare recomandată.

Această opțiune de notificare este definită în Regulile privind prestarea serviciilor poștale, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 1457 din 30 decembrie 2016 ca „trimitere poștală înregistrată”, adică trimitere poștală care face obiectul unui serviciu ce are următoarele particularități: eliberarea de către furnizorul de servicii poștale expeditorului a unui document care atestă data depunerii trimiterii, precum și, de regulă, plata tarifului și înmânarea trimiterii poștale destinatarului contra semnătură cu indicarea datei înmânării;

Incidente speței sunt prevederile punctului 80 din Hotărârea Guvernului nr. 1457 din 30 decembrie 2016, care stipulează că, trimiterile poștale înregistrate,

adresate persoanelor juridice, se eliberează persoanelor împuternicite în acest scop. În acest caz persoana juridică încheie un contract cu unitatea poștală, prin care se stabilesc condițiile de livrare și se desemnează persoanele împuternicite să primească trimerile poștale.

În cazul în care trimerile poștale adresate persoanelor juridice urmează a fi predate în oficiile poștale, persoana juridică perfectează procuri cu drept de primire a trimerilor poștale respective. În cazul în care se prezintă administratorul, acesta se legitimează prin prezentarea actelor care confirmă împuternicirea.

Astfel, din sensul logico-juridic al normelor precitate se deduce lipsa suportului legal al argumentului reprezentantului recurenteii că, la 20 noiembrie 2019, hotărârea din 04 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău a fost notificată unui alt locuitor al ÎP „Poiana Nouă” – Marina Trifonova, care nu deține împuterniciri de reprezentare în acest proces.

La fel, este neîntemeiat argumentul reprezentantului ÎP „Poiana Nouă”, Aliona Roșca, că trimiterea poștală expedită de Curtea de Apel Chișinău în adresa destinatarului ÎP „Poiana Nouă” a fost primită la 20 noiembrie 2019 de către o persoană terță – Marina Trifonova.

Or, din conținutul avizul de recepție a corespondenței DS2035852547AS nu poate fi identificată fără echivoc persoana care a primit în numele ÎP „Poiana Nouă” trimiterea poștală expedită de Curtea de Apel Chișinău.

Însă, aplicând principiul bunei-credințe și prevederile Hotărârii Guvernului nr. 1457 din 30 decembrie 2016, este înafara oricărui dubiu că factorul poștal a avut diligența să verifice calitatea persoanei și împuternicirile acesteia de a primi trimiterea poștală expedită de Curtea de Apel Chișinău pe numele destinatarului ÎP „Poiana Nouă”.

Respectiv, ÎP „Poiana Nouă” nu a demonstrat că, trimiterea poștală DS2035852547AS a fost primită de către o persoană neîmputernicită, iar semnătura olografă aplicată pe avizul de recepție a corespondenței aparține unui terț.

La capitolul dat completul notează că, din moment ce factorul poștal a predat Marinei Trifonova trimiterea poștală expedită de Curtea de Apel Chișinău, se prezumă că primul a verificat împuternicirile acesteia de a primi corespondența expedită pe numele persoanei juridice ÎP „Poiana Nouă”, ea fiind identificată ca reprezentant al entității.

Reieșind din acest ipoteză, nu poate fi apreciată veritabil declarația întocmită olograf în limba rusă de către Marina Trifonova, prin care aceasta confirmă că, la 25 noiembrie 2019, a predat Alionei Roșca trimiterea poștală cu hotărârea din 04 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău. Or, culpa reprezentantului se atribuie și reprezentatului.

Prin urmare, reprezentantul ÎP „Poiana Nouă”, Aliona Roșca nu a respectat prevederile articolului 65 alin. (2) din Codul administrativ și nu a anexat probe care confirmă faptele pe care se întemeiază cererea de repunere în termen a recursului.

În circumstanțele expuse supra, nu pot fi acceptate argumentele reprezentantului recurenteii că, hotărârea Curții de Apel Chișinău i-a fost notificată după data de 25 noiembrie 2019, deoarece sunt combătute prin avizul de recepție a corespondenței DS2035852547AS.

Potrivit articolului 63 din Codul administrativ, calcularea termenelor în

procedura administrativă se efectuează în conformitate cu prevederile art. 259-266 din Codul civil. Dacă o autoritate publică trebuie să efectueze prestații doar pentru o anumită perioadă de timp, atunci această perioadă expiră în ultima zi a ei, chiar și atunci când aceasta este o zi de sâmbătă, duminică sau o zi liberă stabilită prin lege.

La rândul său, articolul 261 din Codul civil (articolul 385 în redacția actuală a Codului civil) prescrie în alin. (1) că, dacă începutul curgerii termenului este determinat de un eveniment sau moment în timp care va surveni pe parcursul zilei, atunci ziua survenirii evenimentului sau momentului nu se ia în considerare la calcularea termenului.

Coroborând normele legale precitate se constată că, începutul curgerii termenului de depunere a motivării recursului este ziua imediat următoare datei calendaristice notificării hotărârii, adică ziua de 21 noiembrie 2019, iar ultima zi fiind data de 20 decembrie 2019, ora 24.00.

Mai mult decât atât, din informația plasată pe portalul instanțelor naționale de judecată se atestă că, hotărârea motivată din 04 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău a fost plasată și publicată la 18 noiembrie 2019 [https://cac.instante.justice.md/ro/court-decisions?dossier_number=02-3-12329-04062019&type=Any&apply_filter=1].

În ceea ce privește plasarea hotărârilor judecătorești pe pagina web menționată supra, urmează a fi precizat că această modalitate este prevăzută expres în punctele 7-8 din Regulamentul privind modul de publicare a hotărârilor judecătorești pe portalul național al instanțelor de judecată și pe pagina web a Curții Supreme de Justiție, aprobat prin hotărârea nr. 658/30 din 10 octombrie 2017 a Consiliului Superior al Magistraturii.

Potrivit acestor prevederi, scopul existenței portalului național al instanțelor de judecată îl constituie susținerea unui mediu informațional virtual și accesibil pentru cetățeni. Informațiile publicate pe portalul național al instanțelor de judecată și pe pagina web a Curții Supreme de Justiție includ lista cauzelor fixate pentru judecare, hotărârile instanței de judecată, citațiile în fața instanței și alte informații relevante pentru justițiabili.

Punctul 17 din același Regulament stipulează că, hotărârile judecătorești, pronunțate de judecătorii și de curțile de apel, sunt transferate din Programul Integrat de Gestionare a Dosarelor pe portalul unic al instanțelor de judecată, în regim real.

Astfel, este în afara oricărui dubiu că, de la momentul notificării hotărârii motivate din 04 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău pe portalul instanțelor naționale de judecată – de la 20 noiembrie 2019, ÎP „Poiana Nouă”, reprezentată de Aliona Roșca a dispus de timp suficient și rezonabil pentru a depune motivarea recursului.

Circumstanțele descrise supra evidențiază caracterul echivoc al recursului, deoarece ÎP „Poiana Nouă” fiind interesată în soarta soluționării prezentului litigiu, urma să întreprindă măsurile necesare de a proteja dreptul său de acces la instanță prin depunerea în termen a unui recurs motivat, care să corespundă exigențelor impuse de legiuitor, în caz contrar intervenind *uno actu* aplicarea, cu titlu de sancțiune procedurală, declararea recursului inadmisibil în temeiul articolului 246 alin. (2) lit. e) din Codul administrativ.

În acest sens este imperioasă jurisprudența CtEDO în care Înalta Curte a reiterat că, ține de obligația părților de a lua măsurile necesare privind protecția

drepturilor sale de acces la justiție (cauza Ponomaryov v. Ucraina, 3236, hotărârea din 03 aprilie 2008).

În circumstanțele menționate, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge cererea privind repunerea în termen a recursului și a declara inadmisibil recursul depus de ÎP „Poiana Nouă”, reprezentată de Aliona Roșca.

Conform articolelor 65, 193, 211 alin. (1), 230, 233 alin. (1) și (2), 244, 245, 246 alin. (1) și (2) lit. e) din Codul administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Se respinge cererea cu privire la repunerea în termen a recursului.

Recursul depus de Întovărășirea Pomilegumicolă „Poiana Nouă”, reprezentată de Aliona Roșca se declară inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

judecătorii

Nina Vascan

Sveatoslav Moldovan